

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การลงทุนนับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วหรือประเทศกำลังพัฒนา ดังนั้นประเทศต่างๆจึงได้ให้ความสำคัญกับการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนจากนักลงทุนภายในประเทศหรือนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะนักลงทุนต่างชาติที่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่หรือในรูปของบริษัทข้ามชาติที่มาจากประเทศพัฒนาแล้วหรือประเทศที่มีเทคโนโลยีล้ำสมัย ซึ่งบริษัทข้ามชาติเหล่านี้ นอกจากจะนำเงินทุนจำนวนมากที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศผู้รับทุนเข้ามาลงทุนภายในประเทศแล้ว ยังได้นำเอาเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงเข้ามาเผยแพร่ภายในประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ยังเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศผู้รับทุนในด้านต่างๆ เช่น การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ และการส่งเสริมการส่งออก เป็นต้น

ในขณะเดียวกันการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบในด้านลบต่อประเทศผู้รับทุนได้เช่นกัน หากประเทศผู้รับทุนไม่มีมาตรการต่างๆ เพื่อควบคุมการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประเทศผู้รับทุนได้แก่ ผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมภายในประเทศเนื่องจากการตั้งโรงงานทั้งทางอากาศ เสียง และแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประเทศผู้รับทุน นอกจากนี้ยังอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจภายในประเทศเนื่องจากการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้น โดยธุรกิจท้องถิ่นมักมีกำลังการแข่งขันที่ด้อยกว่าทั้งในเรื่องของเงินทุน ประสิทธิภาพในการจัดการและบริหาร และเทคโนโลยี

ดังนั้นการที่ประเทศจะได้รับผลประโยชน์จากการลงทุนหรือได้รับผลเสียมากเท่าไรนั้น ขึ้นอยู่กับรัฐบาลของแต่ละประเทศและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการวางแผนและกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่างๆ เพื่อรองรับการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศ ในขณะที่เดียวกันก็จะต้องคำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดกับประเทศให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดเช่นเดียวกัน

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลกระทบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในอาเซียน โดยใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นมาเป็นตัวแทนในการวัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้นำเทคนิค Panel Unit Root Test โดยใช้วิธี Combining p-value Test (Fisher's (p_i) Test) มาใช้ทดสอบคุณสมบัติความนิ่ง (stationary) ของข้อมูลสำหรับตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการศึกษาซึ่งประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่แท้จริง การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศที่

แท้จริง มูลค่าการส่งออกที่แท้จริง และการจ้างงานภายในประเทศ ในการทดสอบความสัมพันธ์ของ ตัวแปรที่ใช้ในสมการได้นำเทคนิค Panel Data มาใช้ในการประมาณแบบจำลอง ด้วยวิธี Fixed Effect สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ของแบบจำลองของกลุ่มประเทศในอาเซียนทั้งหมด 8 ประเทศ ประกอบด้วย กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม โดยแยกวิเคราะห์ผลกระทบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มี ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นในแต่ละประเทศ โดยทำการศึกษาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2533 จนถึง ปี พ.ศ. 2549 รวมทั้งสิ้น 17 ปี

5.1 สรุปผลการทดสอบ Panel Unit Root

ผลจากการทดสอบ Panel Unit Root โดยวิธี Combining p-value Test (Fisher's (P_i) Test) ที่ Level Order พบว่า ตัวแปรทุกตัว คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง การลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศที่แท้จริง การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศที่แท้จริง มูลค่าการส่งออกที่แท้จริง และการจ้างงานภายในประเทศ ไม่มีความนิ่งของข้อมูล (non-stationary) และเมื่อนำข้อมูล ของตัวแปรดังกล่าวมาทำการทดสอบความนิ่งของข้อมูลที่ผลต่างอันดับที่ 1 พบว่าตัวแปรทุกตัว มีความนิ่งของข้อมูลที่อันดับความสัมพันธ์ที่ 1 หรือ I(1) เนื่องจากค่า Probability (t-statistic) ของตัวแปรทุกตัวไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ที่ว่า มีข้อมูลตัวแปรอย่างน้อย 1 ประเทศที่มี คุณสมบัตินิ่ง ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ดังนั้นจากผลการทดสอบที่พบว่าตัวแปรทุกตัวมีอันดับ ความสัมพันธ์อันดับเดียวกัน คือ I(1) จึงสามารถนำตัวแปรทุกตัวไปทดสอบหาความสัมพันธ์ของ แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาได้ โดยใช้การประมาณ Panel Data ด้วยวิธี Fixed Effect

5.2 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลอง โดยวิธี Panel Data

การวิเคราะห์ผลกระทบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในอาเซียนทั้งหมด 8 ประเทศ โดยในแบบจำลองกำหนดให้ผลิตภัณฑ์มวล รวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง เป็นตัวแปรที่ใช้แสดงแทนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ กลุ่มประเทศในอาเซียน และเป็นตัวแปรตาม ในขณะที่ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยการลงทุนโดยตรง จากต่างประเทศที่แท้จริง การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศที่แท้จริง (DK) มูลค่าการส่งออกที่แท้จริง และการจ้างงานภายในประเทศ ซึ่งตัวแปรอิสระอื่นๆนอกเหนือจากตัวแปรการลงทุนโดยตรง จากต่างประเทศนั้น ได้นำมาพิจารณาเพิ่มเติมในแบบจำลองเพื่อต้องการเปรียบเทียบผลกระทบที่มีต่อ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจระหว่างตัวแปรการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและตัวแปรอื่นๆที่

นำมาศึกษา โดยได้นำเทคนิค Panel Data ด้วยวิธี Fixed Effect นำมาใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรในแบบจำลอง โดยแยกการวิเคราะห์ห้ออกเป็นแต่ละประเทศ ทั้งหมด 8 ประเทศ คือ กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และ เวียดนาม และสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

5.2.1 กรณีประเทศกัมพูชา

จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรการลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง และตัวแปรมูลค่าการส่งออกที่แท้จริง มีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยที่การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงจะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงมากกว่ามูลค่าการส่งออกที่แท้จริง และตัวแปรทั้งสองมีอิทธิพลในการกำหนดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงได้ ร้อยละ 99.93%

5.2.2 กรณีประเทศอินโดนีเซีย

จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรการลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง และตัวแปรมูลค่าการส่งออกที่แท้จริงมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยที่การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงจะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงมากกว่ามูลค่าการส่งออกที่แท้จริง และตัวแปรทั้งสองมีอิทธิพลในการกำหนดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงได้ ร้อยละ 99.93%

5.2.3 กรณีประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรการลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง และตัวแปรมูลค่าการส่งออกที่แท้จริงมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยที่มูลค่าการส่งออกที่แท้จริง จะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงมากกว่าการลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง และตัวแปรทั้งสองมีอิทธิพลในการกำหนดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงได้ ร้อยละ 99.93%

5.2.4 กรณีประเทศมาเลเซีย

จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง และมูลค่าการส่งออกที่แท้จริงมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยที่การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงจะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงมากที่สุด รองลงมา คือ มูลค่าการส่งออกที่แท้จริง และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่แท้จริง ตามลำดับ และตัวแปรทั้งสามมีอิทธิพลในการกำหนดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงได้ ร้อยละ 99.93%

5.2.5 กรณีประเทศฟิลิปปินส์

จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรการลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง และตัวแปรมูลค่าการส่งออกที่แท้จริงมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ โดยที่การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง จะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงมากกว่ามูลค่าการส่งออกที่แท้จริง และตัวแปรทั้งสองมีอิทธิพลในการกำหนดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงได้ ร้อยละ 99.93%

5.2.6 กรณีประเทศสิงคโปร์

จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง มูลค่าการส่งออกที่แท้จริง และการจ้างงานภายในประเทศ มีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01, 0.01, 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ โดยที่การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงจะส่งผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงมากที่สุด รองลงมา คือ มูลค่าการส่งออกที่แท้จริง การจ้างงานภายในประเทศ และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่แท้จริง ตามลำดับ และตัวแปรทั้งหมดมีอิทธิพลในการกำหนดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงได้ ร้อยละ 99.93%

5.2.7 กรณีประเทศไทย

จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง และมูลค่าการส่งออกที่แท้จริงมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

0.05 และ 0.01 ตามลำดับ โดยที่การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงจะส่งผลกระทบต่อผลิตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงมากที่สุด รองลงมา คือ มูลค่าการส่งออกที่แท้จริง และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่แท้จริง ตามลำดับ และตัวแปรทั้งสามมีอิทธิพลในการกำหนดผลิตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงได้ ร้อยละ 99.93%

5.2.8 กรณีประเทศเวียดนาม

จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริง และมูลค่าการส่งออกที่แท้จริงมีความสัมพันธ์กับผลิตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยที่การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงจะส่งผลกระทบต่อผลิตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงมากที่สุด รองลงมา คือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่แท้จริง และมูลค่าการส่งออกที่แท้จริง ตามลำดับ และตัวแปรทั้งสามมีอิทธิพลในการกำหนดผลิตผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นที่แท้จริงได้ ร้อยละ 99.93%

จากผลการศึกษาพบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียง 4 ประเทศเท่านั้น คือ มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม โดยพบว่า ประเทศกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาภายในประเทศของประเทศผู้รับทุนซึ่งส่งผลกระทบต่อเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งประเทศที่กล่าวมาข้างต้นส่วนใหญ่ยังมีปัญหาทางด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และปัญหาความมั่นคงทางการเมือง ส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศค่อนข้างมีความผันผวนไม่แน่นอน และมีมูลค่าน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆภายในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน

โดยผลการศึกษา พบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่แท้จริงและมูลค่าการส่งออกที่แท้จริงมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในทุกประเทศที่ทำการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมูลค่าการลงทุนของภาคเอกชนภายในประเทศและมูลค่าการส่งออกของกลุ่มประเทศอาเซียนมีมูลค่าค่อนข้างสูงในแต่ละปี ทั้งนี้เนื่องจากประเทศในอาเซียนเป็นประเทศกำลังพัฒนาซึ่งต้องพึ่งพาการลงทุนภายในประเทศและมีรายได้หลักของประเทศมาจากการส่งออกสินค้า ทั้งสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรกรรม นอกจากนี้ยังพบว่าเกือบทุกประเทศ การลงทุนภาคเอกชนภายในประเทศจะส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าผลทางด้านอื่นๆ

และจากผลการศึกษาพบว่า การจ้างงานภายในประเทศมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงประเทศเดียวเท่านั้น คือ ประเทศสิงคโปร์ โดยประเทศอื่นๆพบว่า การจ้างงานภายในประเทศไม่

มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแรงงานส่วนใหญ่ภายในประเทศเป็นแรงงานด้อยฝีมือ และเป็นแรงงานที่กำลังแรงงานในการทำงานซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานมีน้อยและไม่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาผลกระทบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งพบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีผลในทางบวกต่อประเทศผู้รับทุน ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยต่างๆ เช่น การนำเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเข้ามาเผยแพร่ในประเทศ การส่งเสริมมูลค่าการส่งออก เป็นต้น แต่ทั้งนี้ การที่มีนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนภายในประเทศย่อมส่งผลในทางลบต่อประเทศผู้รับทุนได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นจากผลการศึกษาก็มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) รัฐบาลและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรวางนโยบายเพื่อส่งเสริมและสร้างบรรยากาศทางด้านการลงทุน เพื่อเป็นการดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติให้เข้ามาลงทุนภายในประเทศมากยิ่งขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันมีการแข่งขันดึงดูดเงินลงทุนระหว่างประเทศต่างๆ ในเอเชียเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การเข้ามาของนักลงทุนจากต่างชาติจะส่งผลในทางบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในด้านต่างๆ อาทิเช่น การส่งเสริมการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม การกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันภายในประเทศซึ่งจะส่งผลดีแก่ประชาชนผู้บริโภคในประเทศ การเพิ่มเงินทุนที่จะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น

2) รัฐบาลของประเทศผู้รับการลงทุนจากต่างชาติ ควรออกกฎหมายต่างๆ เพื่อควบคุมและดูแลการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติไม่ให้ประเทศเสียผลประโยชน์จากการลงทุนหรือเสียผลประโยชน์น้อยที่สุด

3) รัฐบาลและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรออกกฎหมายเพื่อควบคุมและดูแลสิ่งแวดล้อมที่อาจโดนทำลาย จากการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติที่ไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติของประเทศผู้รับทุน โดยส่วนใหญ่มักถูกละเลยและไม่ได้ให้ความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายจากการก่อตั้งโรงงานในแหล่งธรรมชาติ หรือใกล้แหล่งชุมชนซึ่งรัฐบาลควรเข้ามาดูแลและออกกฎหมายต่างๆ เพื่อควบคุมอย่างเข้มงวดและจริงจัง

5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

จากการศึกษาผลกระทบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในอาเซียนนั้นพบว่า ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาบางส่วนไม่มีนัยสำคัญ

ทางสถิติต่อตัวแปรตามในบางประเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนปีที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนน้อยเกินไป ซึ่งวิธีการประมาณ Panel Data นั้นควรมีข้อมูลภาคตัดขวางและอนุกรมเวลาจำนวนมาก เพื่อให้การศึกษาที่ได้มีประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลตัวเลขทางเศรษฐกิจมหภาคในบางประเทศมีไม่เพียงพอหรือมีการจัดเก็บรวบรวมค่อนข้างน้อย ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรเลือกประเทศที่ใช้ในการศึกษาที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกันและมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติที่ดี เพื่อให้การศึกษามีความถูกต้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved